

Силабус освітнього компоненту

Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2025-2026, **Семестр:** 2

Кількість кредитів: денна ф/н – 3,0; заочна ф/н – 3,0

Обсяг годин: денна ф/н - 90, заочна ф/н - 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	<u>Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод</u> Application of the standards of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms
Викладач	Великорода Олександр Михайлович , доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13
Контактний тел.	+38-095-715-08-43
E-mail:	alexvelykoroda@gmail.com
Консультації викладача	Вт., ср. 10.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу: Навчальна дисципліна «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» посідає важливе місце у системі підготовки майбутніх фахівців-юристів. Знання особливостей застосування норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики ЄСПЛ, необхідні студенту як основа для вироблення і закріплення навичок та умінь практичного застосування права, а також належного захисту прав і свобод людини.

У сучасному світі знання положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є безумовною необхідністю для студентів юристів, саме тому навчання та підготовка магістрів повинні включати розуміння сучасних стандартів застосування даної Конвенції з урахуванням прецедентної практики ЄСПЛ та необхідністю імплементації основних положень в національне законодавство та правозастосовчу практику.

Предметом вивчення даної навчальної дисципліни є загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; порядок формування, структура та юрисдикція Європейського суду з прав людини; процедура розгляду справ Європейським судом з прав людини; застосування практики та виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини; а також практика застосування положень окремих статей та протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» є опанування здобувачами вищої освіти

інструментарію навчальної дисципліни; усвідомлення та досягнення всебічного глибокого розуміння природи і суті норм права, які містяться в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, імплементацію її норм в національне законодавство, практику застосування даної Конвенції в Україні, а також прецедентну практику ЄСПЛ та її вплив на захист прав і свобод в Україні.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК11. Здатність утверджувати культуру доброчесності, виявляти та формувати нульову толерантність до корупційних проявів, дотримуватися та послідовно відстоювати високі стандарти професійної етики.

ЗК12. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК16. Здатність демонструвати знання й розуміння правових явищ в умовах глобалізаційних процесів.

СК17. Здатність вирішувати колізійні та конфліктні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН 18. Демонструвати знання і розуміння проблематики глобалізаційних процесів у контексті розвитку сучасних правових явищ.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	10
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.	2	2
Тема 2.	Порядок формування, структура та юрисдикція Європейського суду з прав людини.	2	—
Тема 3.	Процедура розгляду справ Європейським судом з прав людини. Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.	2	2
Тема 4.	Практика застосування положень ст. 2 (право на життя), ст. 3 (заборона катування), ст. 5 (право на свободу та особисту недоторканність) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	2
Тема 5.	Концепція права на справедливий суд (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та практика застосування ст. 7 (ніякого покарання без закону) і ст. 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	2
Тема 6.	Практика застосування положень ст. 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя), ст. 9 (свобода думки, свобода совісті і релігії), ст. 10 (свобода вираження поглядів), ст. 11 (свобода зібрань та об'єднання), ст. 12 (право на шлюб) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	2

Тема 7.	Практика застосування положень Першого протоколу та Протоколу № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	—
Тема 8.	Захист прав вразливих категорій осіб: практика ЄСПЛ.	—	—

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.	2	—
Тема 2.	Порядок формування, структура та юрисдикція Європейського суду з прав людини.	2	—
Тема 3.	Процедура розгляду справ Європейським судом з прав людини. Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.	2	2
Тема 4.	Практика застосування положень ст. 2 (право на життя), ст. 3 (заборона катування), ст. 5 (право на свободу та особисту недоторканність) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	2
Тема 5.	Концепція права на справедливий суд (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та практика застосування ст. 7 (ніякого покарання без закону) і ст. 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	—
Тема 6.	Практика застосування положень ст. 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя), ст. 9 (свобода думки, свобода совісті і релігії), ст. 10 (свобода вираження поглядів), ст. 11 (свобода зібрань та об'єднання), ст. 12 (право на шлюб) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	2
Тема 7.	Практика застосування положень Першого протоколу та Протоколу № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	2	—
Тема 8.	Захист прав вразливих категорій осіб: практика ЄСПЛ.	2	—

Самостійна робота			
	Опис змісту навчання (наприклад, теми або види навчальної активності)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.	6	8
Тема 2.	Порядок формування, структура та юрисдикція Європейського суду з прав людини.	6	8
Тема 3.	Процедура розгляду справ Європейським судом з прав людини. Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.	6	89
Тема 4.	Практика застосування положень ст. 2 (право на життя), ст. 3 (заборона катування), ст. 5 (право на свободу та особисту недоторканність) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	7	8

Тема 5.	Концепція права на справедливий суд (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та практика застосування ст. 7 (ніякого покарання без закону) і ст. 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	7	8
Тема 6.	Практика застосування положень ст. 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя), ст. 9 (свобода думки, свобода совісті і релігії), ст. 10 (свобода вираження поглядів), ст. 11 (свобода зібрань та об'єднання), ст. 12 (право на шлюб) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	6	8
Тема 7.	Практика застосування положень Першого протоколу та Протоколу № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.	6	8
Тема 8.	Захист прав вразливих категорій осіб: практика ЄСПЛ.	6	8

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	зараховано

74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
--------------------------------------	--

Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, заліку

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. Аракелян М.Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навч.- метод. посібн. Київ, Вид-во Фенікс, 2019. 194 с.
2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
3. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посібник. К.: Алерта, 2016. 413 с.
4. Манукян В.І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Право, практика, коментар. Харків: Право, 2019. 600 с.
5. Навчально-методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя». – К.: ВАІТЕ, 2017. – 192 с.
6. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
7. Права людини в національному та європейському контекстах. / За заг. ред. Н.І. Петрецької, Ю.М. Бисаги. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 482 с.
8. Права людини у міжнародному праві: підручник / За заг. ред. А.В. Войціховського. Харків: ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.
9. Разметаєва Ю.С. Доктрина та практика захисту прав людини: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О. О., 2018. 364 с.
10. Сердюк О.В., Щокін Ю.В., Яковюк І.В. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Харків: Вид-во Право, 2017. 374 с.
11. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.
12. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Компендіум / О.В. Сердюк, Ю.В. Щокін, І.В. Яковюк. Харків: Право. 2019. 404 с.
13. Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України: навч. посібник / За ред. Карпунов. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. – 600 с.
14. Червяцова А.О. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Європейський суд з прав людини: навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 136 с.

15. Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – К.: Реферат, 2006. – 829 с.

Нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13 грудня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
5. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085.
6. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1404-19>.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
8. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17#Text>.
9. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

1. Базов О.В. Юрисдикція Європейського суду з прав людини. Доктрина та практика: моногр. Київ: Істина, 2017. 422 с.
2. Бущенко А.П. Стаття 2 Конвенції про захист прав та основоположних свобод, систематизований дайжест рішень Європейського суду з прав людини. Харків: Права людини, 2010. 368 с.
3. Бущенко А.П. Стаття 3 Конвенції про захист прав та основоположних свобод, систематизований дайжест рішень Європейського суду з прав людини. Харків: Права людини, 2010. 412 с.
4. 9. Бущенко А.П. Стаття 5 Конвенції про захист прав та основоположних свобод, систематизований дайжест рішень Європейського суду з прав людини. Харків : Права людини, 2010. 432 с.
5. Гайдулін О.О., Худолей В.Ю., Шаркова І.М. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О. О., 2018. 300 с.
6. Задорожній О.В., Поєдинок О.Р. Від теорії міжнародного до практики захисту прав людини: монографія. Київ: Фенікс, 2018. 718 с.
7. Захист права на справедливий суд відповідно до Європейської конвенції з прав людини: посібник для юристів. 2-ге вид., підгот. Довидасом Віткаускасом. Рада Європи. К. : Pronto Print, 2018. 188 с.
8. Паліюк В. П. Особливості застосування судами України конвенції про захист прав людини та основних свобод: навч.-практ. посібник. Благодійний фонд «Центр правової освіти». Миколаїв : Атол, 2003. 130с.
9. Петков С.В., Іванов І.В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. Київ: КНТ, 2019. 241 с.
10. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд. / За заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Видавничий будинок «Фактор»,

2018. 624 с.

11. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 208 с.

12. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: стандарти застосування при здійсненні правосуддя / Н. Ахтирська, В. Філатова, Т. Фулей, Х. Хембах. К. : Істина, 2011. 200 с.

13. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів: 2-ге вид. Київ, 2015. 208 с.

14. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». К.: Видавець Фурса С.Я., 2007. 52 с.

15. Шевчук С. В. Порівняльне прецедентне право з прав людини. Київ: Реферат, 2002. 344 с.

16. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 168 с.

17. Ягунов Д. Практика Європейського суду з прав людини (питання кримінального та цивільного судочинства, захисту власності, приватного і сімейного життя). Одеса: Фенікс, 2019. 502 с.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.nbuv.gov.ua> – Бібліотека ім. Вернадського.

<https://nlu.org.ua> – Парламентська бібліотека.

<https://www.naiu.kiev.ua> – НАВС.

<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html> – Офіс Генерального прокурора.

<https://mvs.gov.ua/uk> – МВС України.

<https://www.npu.gov.ua> – Національна поліція України.

<https://ssu.gov.ua> – Служба безпеки України.

https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav – Верховний суд.

<https://unba.org.ua> – Національна асоціація адвокатів України.

<https://sluga-narodu.com/beb/> – Бюро економічної безпеки.

<https://dbr.gov.ua> – Державне бюро розслідування.

<https://nabu.gov.ua> – Національне антикорупційне бюро України.

<http://www.mon.gov.ua> – Міністерство освіти і науки України.

<http://www.president.gov.ua> – Президент України.

<http://zakon.rada.gov.ua> – Верховна Рада України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень

<http://www.echr.coe.int/echr> – Європейський суд з прав людини.

**Доцент кафедри цивільного та
господарського права і процесу**

Олександр ВЕЛИКОРОДА